

Toelichting GroenLinks op de alternatieve begrotingsvoorstellen

Algemene opmerkingen

Om de financiële positie van de gemeente te versterken vraagt de provincie om overschotten op de begroting op te bouwen, die vervolgens de reserves verstevigen. Als minimale grootte voor die overschotten houdt de provincie 0,6% van de begroting aan: voor Voorschoten komt dat neer op zo'n 300 duizend euro per jaar. Omdat het de bedoeling is dat er ook structurele veranderingen doorgevoerd worden, wordt daarnaast gevraagd om ook met name naar het korten van de uitgaven te kijken. Van de gemeenteraad wordt bovendien discipline en consistentie gevraagd. Deze eisen zijn niet buitensporig. In een brief aan de raad merkt de provincie tenslotte op, dat het wegvallen van de precariobelasting in 2022 een uitdaging zal zijn voor de gemeente. Zij hoort dan ook graag op welke wijze de gemeente dit op wil vangen.

In de voorliggende begroting is er voor 2018 en 2019 een overschot van 600 duizend euro, of 1,2% ingeboekt, dat de algemene reserve moet versterken. In de volgende twee jaren loopt dat bedrag op tot 1,1 miljoen euro, of 2% van de begroting. Om tot die bedragen te komen wordt er gesneden in een lange reeks van uitgaven, waarbij het stoppen van ondersteuning van het zwembad, de kinderboerderij en het cultureel centrum maatschappelijk voor de meeste beroering hebben gezorgd. Daarnaast zijn er zorgen over het opnieuw snijden in de subsidies, dat grote gevolgen zal hebben voor Voorschotense organisaties en verenigingen. In reactie op de onrust is steeds aangegeven dat deze maatregelen weliswaar vervelend, maar onvermijdelijk waren. Dat zij het directe gevolg waren van een gemeente die te lang op grote voet geleefd heeft. Wat dat laatste betreft moet allereerst opnieuw geconstateerd worden dat dit volgens de provinciale scan niet het geval was voor de getroffen voorzieningen. Maar ook bij het eerste punt, dat deze maatregelen onvermijdelijk zijn, moet men vraagtekens zetten.

Kijken wij naar de eisen van de provincie, dan valt op dat hier ruimschoots aan voldaan wordt, zelfs wanneer een aantal van de pijnlijke maatregelen worden geschrapt. Waarom dan toch deze harde lijn? En waarom allerlei kleine posten opnemen die in het groter geheel geen rol van belang kunnen spelen?

Verder lijkt er sprake te zijn van een eis van de kant van de provincie. Namelijk, dat het wegvallen van de inkomsten uit de precariobelasting in 2022 volledig wordt opgevangen door middel van bezuinigingen. In het huidige overzicht wordt uitgegaan van een compensatie van de helft van dit bedrag door middel van verhoging van de OZB, waarmee er voor de bevolking netto dus nog steeds een behoorlijke lastenverlaging is ingecalculeerd. Een eis om volledig van compensatie af te zien, mocht de provincie deze uiteindelijk echt op willen leggen, is nogal arbitrair. Zij is bovendien niet erg reëel, al was het maar omdat in het verleden verhogingen in de precariobelasting zijn gecompenseerd door OZB verlagingen. Natuurlijk zal een uiteindelijke beslissing over inkomsten en uitgaven bij het wegvallen van de precariobelasting genomen moeten worden door de volgende raad, aan welke geen grote dreigende tekorten nagelaten mogen worden. De huidige begroting sluit dan ook ruim bij partiële compensatie van wegvallende inkomsten. Wanneer er behoefte mocht zijn aan verdere verlagingen, heeft een nieuwe raad de mogelijkheid alsnog verder te bezuinigen. Maar juist door nu voor een voorzichtiger benadering te kiezen, blijft er ook ruimte voor die raad om te kiezen voor kwaliteit van voorzieningen.

Hoe zou het antwoord op de crisis in de gemeentefinanciën er anders uit kunnen zien? Het is duidelijk dat er maatregelen getroffen moeten worden, maar er kan voldaan worden aan de gestelde eisen zonder onnodige schade aan te richten. Punten die nauwelijks van invloed zijn op

het financiële beeld op langere termijn en die een beperkt aantal mensen onevenredig raken, zoals de korting op de WMO middelen, moeten niet opgenomen worden in dit pakket van bezuinigingen. Natuurlijk moet er serieus gekeken worden naar alle posten waar besparingen behaald kunnen worden zonder afbreuk te doen aan kwaliteit, maar in de huidige context kan van een zorgvuldige afweging nauwelijks sprake zijn. Hoewel de bezuiniging op de WMO vervoer een substantiëler bedrag betreft, gaat hetzelfde op voor deze post. Hier wordt aangegeven dat te betwisten valt welke besparing in de praktijk haalbaar is en wat de gevolgen ervan zullen zijn. Daarmee is de opname van deze maatregel in het dekkingsplan prematuur en onzorgvuldig.

Er moet ook voorzichtig omgegaan worden met het vastleggen van maatregelen op de lange termijn. Met deze begroting wordt natuurlijk in eerste instantie besloten over het jaar 2018, maar de kaders die gegeven worden voor de komende periode zijn niet vrijblijvend. De provincie verwacht van de raad consistentie. Wanneer zij zich nu vastlegt op grote overschotten tot 1,1 miljoen euro, kan zij het zich om de geloofwaardigheid moeilijk permitteren daar op korte termijn weer op terug te komen. Verder zullen partijen die in deze begroting getroffen worden door vernietigende bezuinigingen over enkele jaren geen investeringen van mankracht of financiële middelen meer willen doen. Daarmee is er grote kans dat voorzieningen op termijn hoe dan ook niet levensvatbaar meer zijn, ook al zou men willen trachten ze te behouden. Dit, terwijl de situatie van Voorschoten in de komende jaren drastisch zou kunnen veranderen. Een nieuwe oriëntatie op de regio, een reorganisatie of ontvlechting van de WODV, een mogelijke fusie. Maar ook een verdere invulling van pro memorie posten en veranderingen in landelijk beleid en bijdragen. Onzekerheid die ons denken over de levensvatbaarheid van voorzieningen wezenlijk zou kunnen veranderen en allemaal redenen om nu nog geen onomkeerbare besluiten te nemen.

Daarom zou het dekkingsplan aangepast moeten worden. De ambitie van een versterking van de financiële positie van de gemeente in 2018 en 2019 met 600 duizend euro is prudent en kan worden gehandhaafd. Voor 2020 en 2021 zou echter geen 1,1 miljoen euro moeten worden gedoteerd, maar kan worden vastgehouden aan het bedrag van 600 duizend euro. Met dit overschot van 1,2% zit Voorschoten nog steeds ruim boven de provinciale norm van 0,6%. Tegelijkertijd zou ruimte ontstaan om een aantal zeer pijnlijke maatregelen te schrappen: sluiting van het zwembad, korting op de kinderboerderij, korting op subsidiebeleid, het wegvallen van raadsnotulen en de korting op de WMO middelen en het WMO vervoer. Wel blijven bezuinigingen staan van ruim een miljoen euro per jaar. Daaronder ook de sluiting van het Cultureel Centrum, dat op dit moment kampt met veel concurrentie, moeizaam draait en waar in de nabije toekomst grote investeringen nodig zouden zijn. De bij sluiting vrijkomende grond is bovendien zeer geschikt om in herontwikkeling te brengen.

Het snijden in uitgaven zoals het Cultureel Centrum zal aanpassingen vergen van de Voorschotense bevolking en ook de gevolgen van het verlagen van het beheerniveau zullen op korte termijn merkbaar zijn. Dit zal zeker leiden tot onvrede in het dorp. Het zijn echter wel gevolgen die gelijkelijk over de bevolking verdeeld worden en die de Voorschotense samenleving in beperkte mate schaden.

Tenslotte moet gezegd worden dat er geen taboe moet rusten op verdere herziening van het financieel beleid. Echter, dit verdient een zorgvuldige, inhoudelijke afweging. Er is geen noodzaak om op dit moment alle in de conceptbegroting genoemde maatregelen te nemen, als onderdeel van de reactie op een acute financiële noodsituatie.

Concrete voorstellen

De twee volgende tabellen zijn bedoeld als alternatieven voor het dekkingsvoorstel dat is opgenomen in de conceptbegroting, zoals dat is samengevat in tabel 144. Voor deze wijze van opstellen is gekozen, om een directe vergelijking tussen de voorstellen en de genoemde tabel 144 te vergemakkelijken. Zoals het aanleveren van twee alternatieven al suggereert, zijn deze voorstellen uitdrukkelijk bedoeld als startpunt van een discussie over de keuzeruimte in de conceptbegroting en de mogelijkheden voor het verzachten van de bezuinigingsmaatregelen.

De variant die is weergegeven in tabel I volgt de algemene lijn die eerder in dit document uiteen werd gezet om te komen tot een begroting die meerjarig ruim sluitend is, zij het met kleinere overschotten dan in de conceptbegroting. Door het wegvallen van de precario deels te ondervangen via de OZB, is er ook in 2022 sprake van een positief resultaat.

Een aantal wijzigingen ten opzichte van de tabel in de conceptbegroting behoeven weinig toelichting. Alle niet opgenomen bezuinigingen geschrapt. De eenmalige bijdrage aan het centrum is geschrapt, waardoor het vertrekpunt voor 2018 een kleine ton minder negatief wordt en de onttrekking uit de reserves met datzelfde bedrag wordt verminderd. De woonlastenbenadering wordt voor de component afvalstoffenheffing volledig ingeboekt, dus ook het deel waarvoor al dekking was gevonden door maatregelen uit het betreffende amendement op de begroting voor 2017. Daarmee wordt die dekking dus indirect ingezet voor het huidige dekkingsplan. Het resterende begrotingssaldo verbetert hierdoor overigens, waardoor de bijkomende OZB verhoging onder het 50% principe iets kan worden verlaagd. Het voorstel is, om deze verlaging ter compensatie volledig ten goede te laten komen van de OZB woningen. Op de bijdrage aan het zwembad is een kleinere bezuiniging opgenomen, die ruwweg overeen zou komen met de huidige jaarlijkse overschotten in de exploitatie en daarmee de begroting scherper maakt. Verder blijft een kleine jaarlijkse bijdrage van 1000 euro over voor het Platform Duurzaamheid.

De variant in tabel II is gebaseerd op een aanname dat de provincie strakkere eisen op wil leggen aan de begroting. Start daarvan is het niet structureel afnemen van de reserves tot en met 2021, ondanks het invoeren van de reserve kapitaallasten. Een tweede mogelijke eis die hier is meegenomen, is het ontstaan van voldoende ruimte in 2022 om het wegvallen van de precario zonder additionele inkomsten te kunnen ondervangen. Tenslotte is er hier vanuit gegaan, dat er geen extra inkomsten worden gevonden naast de in de begroting opgenomen posten. Alhoewel dit pakket aan eisen zwaar is, blijkt er alsnog ruimte om het pakket aan bezuinigingen te verlichten. Dit voorstel moet dan ook worden gezien als een verkenning van de resterende handelingsruimte van de raad.

De voornaamste wijziging in dit voorstel betreft, zoals gezegd, het wegvallen van de extra inkomsten in 2022. In plaats daarvan blijven de inkomsten uit de OZB gehandhaafd op het niveau van 2021. De bezuinigingen op de subsidies zijn milder en worden hier een jaar later ingevoerd, wat extra tijd geeft voor getroffen organisaties om zich aan te passen en voor de raad om andere dekking te zoeken. Het bestemmingsvoorstel voor 2020 gaat ook hier naar 600 000 euro. Voor 2021 wordt dit echter 800 000 euro, om de bijkomende afschrijvingen op de tunnel voor de Rijnlandroute af te vangen. Alle andere wijzigingen betreffen het schrappen van posten met behoud van een positief resultaat tot en met 2022.

Tabel I -- Alternatief dekkingsplan programmabegroting 2018 (volle woonlasten)

	2018	2019	2020	2021	2022
Vertretpunt programmabegroting 2018-2021	€ (1,977,077)	€ (876,901)	€ (988,638)	€ (1,423,506)	€ (2,492,491)
Dekking incidentele lasten uit Eigen Vermogen	€ 1,000,000	€ -	€ -	€ -	€ -
Te dekken na inzet eigen vermogen	€ (977,077)	€ (876,901)	€ (988,638)	€ (1,423,506)	€ (2,492,491)
Woonlastenbenadering	€ 325,000	€ 325,000	€ 325,000	€ 325,000	€ 325,000
Restant te dekken begrotingssaldo	€ (652,077)	€ (551,901)	€ (663,638)	€ (1,098,506)	€ (2,167,491)
Toepassing 50% regel					
Opgave verlaging lasten	€ (326,039)	€ (275,951)	€ (331,819)	€ (549,253)	€ (1,083,746)
Verhoging baten	€ (326,039)	€ (275,951)	€ (331,819)	€ (549,253)	€ (1,083,746)
Dekkingsmogelijkheden herstelplan schil 1					
Denklijn 1: voorzieningen beperken					
Vermindering bijdrage zwembad	€ 25,000	€ 25,000	€ 25,000	€ 25,000	€ 25,000
Cultureel centrum afstoten	€ -	€ -	€ -	€ 130,000	€ 130,000
Vermindering ARBO adviezen WMO	€ -	€ 18,000	€ 18,000	€ 18,000	€ 18,000
Subtotaal denklijn 1	€ 25,000	€ 43,000	€ 43,000	€ 173,000	€ 173,000
Denklijn 2: Leges, heffingen en belastingen					
OZB Woningen verhogen	€ 218,301	€ 171,418	€ 223,711	€ 427,229	€ 927,514
Extra OZB niet-woningen	€ 20,738	€ 17,533	€ 21,108	€ 35,024	€ 69,232
Overige belastingen	€ 87,000	€ 87,000	€ 87,000	€ 87,000	€ 87,000
Subtotaal denklijn 2	€ 326,039	€ 275,951	€ 331,819	€ 549,253	€ 1,083,746
Denklijn 3: Subsidies en bijdragen aan derden					
Beperken budget compensatie meerkosten	€ 67,000	€ 67,000	€ 67,000	€ 67,000	€ 67,000
Cultuurprijzen, bijeenkomsten stoppen	€ 4,410	€ 4,410	€ 4,410	€ 4,410	€ 4,410
Bijdrage leefbaarheid / wijkbeleid stoppen	€ 4,500	€ 8,500	€ 10,500	€ 10,500	€ 10,500
Subsidies lokaal onderwijs beleid verminderen	€ -	€ 34,160	€ 34,160	€ 34,160	€ 34,160
Subtotaal denklijn 3	€ 75,910	€ 114,070	€ 116,070	€ 116,070	€ 116,070
Denklijn 6: Onderhoud buitenruimte					
Verlagen niveau beheerplannen B naar C	€ 670,000	€ 670,000	€ 670,000	€ 670,000	€ 670,000
Subtotaal denklijn 6	€ 670,000	€ 670,000	€ 670,000	€ 670,000	€ 670,000
Denklijn 7: Terug naar de kern					
Beperken ondersteuning duurzaamheid	€ 10,000	€ 10,000	€ 10,000	€ 10,000	€ 10,000
Korting steun platform duurzaamheid	€ 4,000	€ 4,000	€ 4,000	€ 4,000	€ 4,000
Onderhoud sportterreinen stoppen	€ -	€ -	€ 41,000	€ 41,000	€ 41,000
Stoppen platform hoogspanning	€ 3,500	€ 3,500	€ 3,500	€ 3,500	€ 3,500
Vermindering ondersteuning college	€ 10,000	€ 10,000	€ 10,000	€ 10,000	€ 10,000
Bijdrage adviesraden halveren	€ 15,000	€ 15,000	€ 15,000	€ 15,000	€ 15,000
Vervallen huur WMO loket	€ 33,000	€ 33,000	€ 33,000	€ 33,000	€ 33,000
Verstoren representatiebudgetten	€ 20,000	€ 20,000	€ 20,000	€ 20,000	€ 20,000
Subtotaal denklijn 7	€ 95,500	€ 95,500	€ 136,500	€ 136,500	€ 136,500
Denklijn 8: Verbonden partijen					
Vergoeding piketregeling Veiligheidsregio	€ 20,000	€ 20,000	€ 20,000	€ 20,000	€ 20,000
Subtotaal denklijn 8	€ 20,000	€ 20,000	€ 20,000	€ 20,000	€ 20,000
Totaal dekking herstelplan schil 1	€ 1,212,449	€ 1,218,521	€ 1,317,389	€ 1,664,823	€ 2,199,316
Dekkingsmogelijkheden herstelplan schil 2					
Begrotingsscan	€ 180,000	€ 180,000	€ 180,000	€ 180,000	€ 180,000
Totaal dekking herstelplan schil 2	€ 180,000	€ 180,000	€ 180,000	€ 180,000	€ 180,000
Totaal dekkingsmogelijkheden	€ 1,392,449	€ 1,398,521	€ 1,497,389	€ 1,844,823	€ 2,379,316
Vertretpunt programmabegroting na dekking	€ 740,372	€ 846,620	€ 833,751	€ 746,317	€ 211,825
Bestemmingsvoorstel: versterken financiële positie	€ (600,000)	€ (600,000)	€ (600,000)	€ (600,000)	€ -
Begrotingssaldo na bestemmingsvoorstel	€ 140,372	€ 246,620	€ 233,751	€ 146,317	€ 211,825
Totaal extra inkomsten	€ 651,039	€ 600,951	€ 656,819	€ 874,253	€ 1,408,746
Totaal minder uitgaven	€ 1,041,410	€ 1,079,570	€ 1,122,570	€ 1,122,570	€ 1,122,570
Inkomsten als percentage totaal	38%	36%	37%	44%	56%
Inkomsten zonder woonlasten als percentage totaal	24%	20%	23%	33%	49%

Tabel II -- Alternatief dekkingsplan programmabegroting 2018 (geen compensatie precario)

	2018	2019	2020	2021	2022
Vertretpunt programmabegroting 2018-2021	€ (2,073,077)	€ (876,901)	€ (988,638)	€ (1,423,506)	€ (2,492,491)
Dekking incidentele lasten uit Eigen Vermogen	€ 1,096,000	€ -	€ -	€ -	€ -
Te dekken na inzet eigen vermogen	€ (977,077)	€ (876,901)	€ (988,638)	€ (1,423,506)	€ (2,492,491)
Woonlastenbenadering	€ 155,000	€ 155,000	€ 155,000	€ 155,000	€ 155,000
Restant te dekken begrotingssaldo	€ (822,077)	€ (721,901)	€ (833,638)	€ (1,268,506)	€ (2,337,491)
Toepassing 50% regel					
Opgave verlaging lasten	€ (411,039)	€ (360,951)	€ (416,819)	€ (634,253)	€ (1,703,238)
Opgave verhoging baten	€ (411,039)	€ (360,951)	€ (416,819)	€ (634,253)	€ (634,253)
Dekkingsmogelijkheden herstelplan schil 1					
Denklijn 1: voorzieningen beperken					
Verminderen bijdrage zwembad	€ -	€ -	€ -	€ 400,000	€ 400,000
Cultureel centrum afstoten	€ -	€ -	€ -	€ 130,000	€ 130,000
Vermindering ARBO adviezen WMO	€ -	€ 18,000	€ 18,000	€ 18,000	€ 18,000
Subtotaal denklijn 1	€ -	€ 18,000	€ 18,000	€ 548,000	€ 548,000
Denklijn 2: Leges, heffingen en belastingen					
OZB Woningen verhogen	€ 303,300	€ 256,418	€ 308,710	€ 512,229	€ 512,229
Extra OZB niet-woningen	€ 20,738	€ 17,533	€ 21,108	€ 35,024	€ 35,024
Overige belastingen	€ 87,000	€ 87,000	€ 87,000	€ 87,000	€ 87,000
Subtotaal denklijn 2	€ 411,038	€ 360,951	€ 416,818	€ 634,253	€ 634,253
Denklijn 3: Subsidies en bijdragen aan derden					
Aangepast beleid subsidies	€ -	€ -	€ -	€ 150,000	€ 150,000
Beperken budget compensatie meerkosten	€ 67,000	€ 67,000	€ 67,000	€ 67,000	€ 67,000
Cultuurprijzen, bijeenkomsten stoppen	€ 4,410	€ 4,410	€ 4,410	€ 4,410	€ 4,410
Subtotaal denklijn 3	€ 71,410	€ 71,410	€ 71,410	€ 221,410	€ 221,410
Denklijn 6: Onderhoud buitenruimte					
Verlagen niveau beheerplannen B naar C	€ 670,000	€ 670,000	€ 670,000	€ 670,000	€ 670,000
Subtotaal denklijn 6	€ 670,000	€ 670,000	€ 670,000	€ 670,000	€ 670,000
Denklijn 7: Terug naar de kern					
Vermindering ondersteuning college	€ 10,000	€ 10,000	€ 10,000	€ 10,000	€ 10,000
Bijdrage adviesraden halveren	€ 15,000	€ 15,000	€ 15,000	€ 15,000	€ 15,000
Vervallen huur WMO loket	€ 33,000	€ 33,000	€ 33,000	€ 33,000	€ 33,000
Versoberen representatiebudgetten	€ 20,000	€ 20,000	€ 20,000	€ 20,000	€ 20,000
Subtotaal denklijn 7	€ 78,000	€ 78,000	€ 78,000	€ 78,000	€ 78,000
Denklijn 8: Verbonden partijen					
Vergoeding piketregeling Veiligheidsregio	€ 20,000	€ 20,000	€ 20,000	€ 20,000	€ 20,000
Subtotaal denklijn 8	€ 20,000	€ 20,000	€ 20,000	€ 20,000	€ 20,000
Totaal dekking herstelplan schil 1	€ 1,250,448	€ 1,218,361	€ 1,274,228	€ 2,171,663	€ 2,171,663
Dekkingsmogelijkheden herstelplan schil 2					
Begrotingsscan	€ 180,000	€ 180,000	€ 180,000	€ 180,000	€ 180,000
Totaal dekking herstelplan schil 2	€ 180,000	€ 180,000	€ 180,000	€ 180,000	€ 180,000
Totaal dekkingsmogelijkheden	€ 1,430,448	€ 1,398,361	€ 1,454,228	€ 2,351,663	€ 2,351,663
Vertretpunt programmabegroting na dekking	€ 608,371	€ 676,460	€ 620,590	€ 1,083,157	€ 14,172
Bestemmingsvoorstel: versterken financiële positie	€ (600,000)	€ (600,000)	€ (600,000)	€ (800,000)	€ -
Begrotingssaldo na bestemmingsvoorstel	€ 8,371	€ 76,460	€ 20,590	€ 283,157	€ 14,172
Totaal extra inkomsten	€ 566,038	€ 515,951	€ 571,818	€ 789,253	€ 789,253
Totaal minder uitgaven	€ 1,019,410	€ 1,037,410	€ 1,037,410	€ 1,717,410	€ 1,717,410
Inkomsten als percentage totaal	36%	33%	36%	31%	31%
Inkomsten zonder woonlasten als percentage totaal	29%	26%	29%	27%	27%